

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss om Lokal och regional klimatomställning – underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023

Er beteckning: M2022/01830

Länsstyrelsens generella synpunkter

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen. Om de realiserats kan kommuners och Regioners klimatarbete få en rejäl skjuts vilket är nödvändigt. Det offentliga ska gå före och det kräver mycket av en organisation där klimatarbetet är en fråga bland många andra, som ofta är fallet inom kommunal verksamhet. Statusen behöver höjas väsentligt och arbetet behöver incitament – inte som idag till stora delar bygga på engagemang hos enskilda tjänstepersoner och/eller politiker. Inom kommuner fattas många beslut som har direkt, och indirekt, påverkan på klimatet. Kommuner har också vitt skilda förutsättningar att arbeta med och genomföra utsläppsminskande åtgärder. Bara i Kalmar län syns stora skillnader där resursstarka kommuner drar ifrån. Länsstyrelsen håller med om att *”Klimatområdet präglas av kortsiktig projektfinansiering vilket försvårar ett konsekvent och långsiktigt arbete”*. Det är dessutom ett faktum att kommuner saknar full rådighet över flera delar, där bygg- och anläggningssektorn är bara ett exempel.

Klimatpolitiska rådet skriver i sin rapport 2019: *”[...] Alla samhällsaktörer behövs i omställningen: näringsliv, fackföreningar, kommuner och regioner, akademien, myndigheter och civilsamhälle”*. Det tyder på att samordningen behöver stärkas väsentligt. Likaså att den nationella nivån har stor påverkansmöjlighet vad gäller att höja klimatarbetets status genom bättre samordningsinsatser. Att kommuner signalerat resursbrist även hos länsstyrelserna, som innehar uppdraget att stötta kommunerna, är givetvis också mycket allvarligt. Även länsstyrelser saknar tillräckliga resurser. Summan av detta är att regionala klimat- och energimål blir svåra att uppnå.

Rapporten framhåller att redan beslutade styrmedel är tillräckliga, bland annat tack vare reduktionsplikten. Det är dock förhållanden som kommer att ändras under 2024 då den sänks till EU:s lägstanivå. Det är allvarligt då det leder till ökade utsläpp av fossila växthusgaser. Styrmedlen räcker alltså inte, vilket Klimatpolitiska rådet också är inne på.

Länsstyrelsens specifika synpunkter

Förslag 1. Nationell samordnare för Färdplan för kommuner och regioners klimatomställning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men saknar kopplingen mellan en nationell samordnare och länsstyrelsernas uppdrag att samordna och leda kommunerna. En nationell samordnares första uppgift bör vara att stötta de resurssvaga kommunerna.

Förslag 2. Myndighetslyft för kommuners och regioners klimatomställning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Att bygga upp en struktur liknande den som finns för klimatanpassning (med webbplats och myndighetsnätverk) är ett särskilt intressant förslag.

Förslag 3. Klimatomställningsfunktion på strategisk nivå hos kommuner

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget som nog är direkt nödvändigt för att resurssvaga kommuner ska kunna bidra till klimatomställningen. Eventuell risk att de inte mäktar med att söka stödet om processen är invecklad. Uppföljningen är viktig och därför inte bara *bör* utan *ska* stödet utvärderas halvvägs.

Förslag 4. Standardiserad redovisning av klimatåtgärder

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Två års fördröjning av klimat- och utsläppsstatistik innebär att den riskerar vara inaktuell när den presenteras. Det är heller inte oproblemiskt att större företags energianvändning ofta är sekretessbelagd. Det försvårar kommunernas arbete. Klimatstatistik bör vara öppen och så lättillgänglig som möjligt.

Att fylla kunskapsluckor om konsumtionens klimatpåverkan och kolinbinding lokalt är bra förslag.

Förslag 5. Förstärkt uppdrag till länsstyrelsen för att leda och koordinera energi- och klimatomställning på lokal och regional nivå

Länsstyrelser tillstyrker delvis förslaget. Länsstyrelser ska koordinera kommunerna, men samordning är viktigare än att leda kommunerna. En kommuns klimatstrategiska arbete bör kommunen själv leda.

Förslag 7. Regional mobilitets- och tillgänglighetssamordningsfunktion

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Transportsektorns omställning har haft en tendens att fastna i elektrifiering – en åtgärd som givetvis är viktig – men inte tillräcklig. Åtgärder för minskat bilberoende försvinner tyvärr trots att de är mycket viktiga.

Förslag 8. Ökade klimatkrav i offentlig upphandling

Länsstyrelsen har inga synpunkter på förslaget.

Förslag 9. Ökad lokal implementeringsförmåga för kolinbindning via återvätning

Länsstyrelsens tillstyrker förslaget. Långsiktig finansiering av våtmarks- och återvättningsåtgärder är en avgörande faktor för att öka intresset för, och genomförandet av, åtgärder. Inte minst då det tar tid att bygga upp ett fungerande arbetssätt och intresse hos markägare. En förlängning till och med 2030 möjliggör långsiktighet och arbete med objekt som berörs av markavvattningsföretag.

Länsstyrelsen är mycket positiv till att förslaget inkluderar utökade medel till länsstyrelserna för hantering av fler ärenden relaterade till restaurering, återvätning och markavvattning då denna process idag har lång handläggningstid som ett resultat av resursbrist.

Länsstyrelsen är positiv till att brädna nuvarande återvätningssatsning och även inkludera större objekt och åtgärder såsom återställande av naturligt begränsande sektioner utöver pluggning av diken. Utöver detta ser Länsstyrelsen även att det skulle vara positivt att inkludera övergiven organogen jordbruksmark som inte är omklassificerad till skogsmark. I dagsläget finns endast möjligheten till ekonomisk ersättning på skogsmark, övriga ägoslag har endast möjlighet till ett 100% stöd i bästa fall. En ersättningsmodell motsvarande den Skogsstyrelsen erbjuder vid återvätning skulle kunna gälla fler ägoslag och leda till ett ökat intresse för fler våtmarksåtgärder.

Förslag 10. Utred tillstånds- respektive anmälningsplikt för stora energi- och effektanvändare

Länsstyrelsen ställer sig preliminärt frågande till förslaget att belägga stora energi- och effektanvändare med tillståndsplikt enligt 9 kap. miljöbalken. Lokaliseringen av den typen av anläggningar av central betydelse för övergripande samhällsplanering, landets energiförsörjning och den gröna omställningen bör styras av andra överväganden än miljöbalkens lokaliseringsprincip. Anläggningarna har dessutom mycket liten miljöpåverkan, förutom det som redan täcks in av samrådsplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och övriga redan tillståndspliktiga verksamhetsdelar. Själva frågan om energiförbrukning får antas vara självreglerande av rent ekonomiska skäl.

Länsstyrelsen tillstyrker emellertid att frågan utreds ytterligare.

De som deltagit i beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats av länsarkitekt och chef för samhällsbyggnadsenheten Pär Hansson, efter föredragning av klimat- och energistrateg Madeleine Mårtensson. Deltagit i beslutet har även miljöskyddshandläggare Peter Pallin och våtmarkssamordnarna Carina Pålsson och Martin Hederskog.

Detta beslut har undertecknats digitalt. Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.